

Μαθήματα αλληλεγγύης: Η επιστολή του στρατηγού Μακρυγιάννη προς τον βασιλιά Όθωνα, με την οποία ζητούσε την διανομή του μισθού του στους άπορους συναγωνιστές του

Τα χνάρια του πρώτου κυβερνήτη της Ελλάδας, Ιωάννη Καποδίστρια, ο οποίος κατά την Εθνοσυνέλευση του 1829, επίσημα δήλωσε πως «...εφ' όσον τα ιδιαίτερα εισοδήματά μου αρκούν διά να ζήσω, αρνούμαι να εγγίσω μέχρι και του οβολού τα δημόσια χρήματα, ενώ ευρισκόμεθα εις το μέσον ερειπίων και ανθρώπων

βυθισμένων εις εσχάτην πενίαν», ακολούθησε λίγα χρόνια αργότερα κι ένας απ' τους αγωνιστές της Επανάστασης του 1821, ο Ιωάννης Μακρυγιάννης.

Ο Μακρυγιάννης, με επιστολή του προς τον βασιλιά Όθωνα, το 1834, ζήτησε την διανομή του μηνιαίου μισθού του σε άπορες οικογένειες συναγωνιστών του.

Στα «Απομνημονεύματά» του, ο στρατηγός Μακρυγιάννης εξηγεί τα κίνητρα της απόφασής του:

Όταν ήρθε ή Κυβέρνηση έδω, ήρθαν και πολλοί άγωνισταί πεθαμένοι τής πείνας και κατεξοχή άξιωματικοί. Είδαν όπου έφκιασα αυτό τò σπίτι, έλπιζαν ότι μόδωσε κανέναν πλούτη, άρχισαν και μου γύρευαν άλλος είκοσι τάλαρα, άλλος δέκα κι' άλλος άπάνου κι' άλλος κάτου. Τέλος πάντων κι' έγώ καταχρεωνόμουν και τούς ανθρώπους δέν μποροῦσα νά τούς εύκαριστήσω σέ όλη τήν αίτησιν τους• τούς έδινα ό,τι μποροῦσα κι' άντις νά τούς έχω φίλους, τούς έπιανα όχτρούς. Είχα κι' ένα μήνα όπου άρχισα νά παίρνω μιστόν τοῦ βαθμοῦ μου, καθώς και οί άλλοι• έπαιρνα τρακόσες έξήντα δραχμές. Είδα αυτό, και πέθαιναν και οί άνθρωποι εις τὰ παλιοκλήσια, όπλαρχηγοί κι' άλλοι, κι' από τήν πείνα κι' από τò κρύον, τότε στοχάστηκα: Οί άγωνισταί νά πεθαίνουν τής πείνας, κι' έμεις νά πλερωνόμαστε όλίγοι άνθρωποι; Έμεις οί όλίγοι φέραμεν τήν λευτεριά;

Νὰ κόψωμεν κι' ἐμεῖς τὸν μιστόν μας, εἴτε νὰ πάρουν καὶ οἱ ἀδελφοί μας συναγωνισταί! Εἶδὲ ξίκι νὰ γένη καὶ σ' ἐμᾶς!

Τότε φκιάνω μίαν ἀναφορὰ καὶ λέγω:

«Ἐπειδήτις ὅσοι ἀγωνίστηκαν πεθαίνουν ἀπὸ τὴν πείνα καὶ τὴν ταλαιπωρίαν, καθὼς καὶ χῆρες τῶν σκοτωμένων καὶ παιδιὰ τους, τὸν μιστόν ὁποῦ μοῦ δίνετε διατάξετε νὰ μοῦ κοπῆ ὅλος καὶ νὰ τὸν δίνετε εἰς τοὺς ἀγωνιστὰς καὶ χῆρες κι' ἀρφανὰ τῶν σκοτωμένων. Κι' ἐγὼ, ἐπειδήτις καὶ χρωστῶ ξένα χρήματα κι' ἔχω καὶ φαμελιὰ μεγάλη, διατάξετε νὰ μοῦ δοθῆ τὸ μικρὸν δῶρον ὁποῦ ἀποφάσισαν ὅλες οἱ Κυβέρνησες ὅταν πληγώθηκα εἰς τοὺς Μύλους τ' Ἀναπλιουῦ, ὁποῦ εἶναι ὡς ἑκατὸν ἐξήντα πέντε δραχμές, νὰ ζήσω κι' ἐγὼ μὲ τὴν φαμελιά μου ὅσο ἡ Κυβέρνηση νὰ δικιώσῃ ὅλους τοὺς ἀγωνιστὰς, καὶ μεράστε τοὺς τὸν μιστόν μου τῶν δυστυχησμένων ἀγωνιστῶν».

Ἔδωσα τὴν ἀναφορὰ μου εἰς τὴν Ἀντιβασιλεία καὶ τῶβαλα καὶ εἰς τὸν τύπον νὰ παρακινηθοῦν κι' ἄλλοι...

Το κείμενο της αναφοράς αυτής, ὅπως δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Ἐθνική» (23-12-1834), εἶχε ως εξής:

Βασιλεῦ!

Ὡς ἕνας καὶ ἐγὼ ἀγωνιστῆς εἰς τὰ περασμένα δεινὰ τῆς πατρίδος μου, ἐγνώρισα εἰς πολλὰ μέρη ἀνδρείους στρατιωτικοὺς καὶ τιμίους πολίτας, ὁποῦ ἐθυσίαζον καὶ τὴν κατάστασίν τους καὶ τὴν ἰδίαν ζωὴν τους μὲ μεγάλην εὐχαρίστησιν διὰ νὰ ἴδοῦν μίαν ἡμέραν τὴν πατρίδα τους ἐλευθέραν. Πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἐσκοτώθηκαν εἰς τὸν πόλεμον• ἄλλοι ἔμειναν αἰχμάλωτοι καὶ ἄλλοι ἐπληγώθησαν, καὶ τώρα μετὰ τὴν ἐλευθέρωσιν τῆς πατρίδος τοὺς βλέπω νὰ περιπατοῦν εἰς τοὺς δρόμους γυμνοὶ καὶ ξυπόλυτοι• βλέπω χήρας καὶ ὄρφα νὰ νὰ ζητοῦν ἔλεος διὰ νὰ παρηγορήσουν τὴν πείναν τους, καὶ μὲ τὰ δάκρυα εἰς τὰ μάτια νὰ περιφέρωνται καὶ νὰ προξενοῦν ἐντροπὴν εἰς τὴν ἀχάριστον πατρίδα, διὰ τὴν ὁποίαν ἔχασαν τοὺς ἀνδρας των, ἔχασαν τοὺς γονεῖς των. Ἐκεῖνοι, ὁποῦ τοὺς γνωρίζουν καὶ ἠμποροῦν νὰ πληροφορήσουν τὴν Κυβέρνησιν, κρύπτουν τὴν

ἀλήθειαν καὶ φροντίζουν μόνον νὰ δώσουν τὰς ἀνταμοιβὰς εἰς τοὺς δούλους καὶ κόλακάς των, εἰς ἀνθρώπους ἀναξίους, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ πατρὶς δὲν γνωρίζει κανένα χρέος. Εἰς μὲν τοὺς καλοὺς καὶ δυστυχεῖς ἀγωνιστὰς λέγουν ὅτι ἡ πατρὶς εἶναι πτωχή, εἰς δὲ τοὺς κόλακάς των τὴν ἀποδεικνύουν πλουσίαν. Ἐὰν εἶναι πτωχή, καθὼς καὶ εἶναι βέβαια, ἔπρεπε νὰ εἶναι πτωχή εἰς ὅλους, καὶ ὄχι μόνον διὰ ἐκείνους, ὅπου ἐδοκίμασαν τόσους ἀγῶνας, καὶ ἦλθαν εἰς ἐλευθερίαν κατάστασιν διὰ τὴν ἐλευθερίαν της.

Ἡ τοιαύτη ἀδικία κάμνει σήμερον πολλοὺς Ἕλληνας νὰ ἀγανακτοῦν ἐναντίον τῆς πατρίδος, καὶ νὰ βλέπουν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον ὡς ἐχθρὸν χειρότερον ἀπὸ τὸν Τοῦρκον. Ἐγὼ ὅμως, Ὑψηλὴ Ἀντιβασιλεία, δὲν εἶμαι ἄδικος, ἀλλὰ ὡς εὐαίσθητος εἰς τὴν δυστυχίαν τόσων ἀγωνιστῶν, παρακινουῦμαι νὰ φανερώσω τὴν ἀδικίαν πρὸς τὴν κυβέρνησίν μου, τὴν ὁποίαν μετὰ Θεὸν σέβομαι καὶ τιμῶ καὶ ἀγαπῶ, καθὼς χρεωστεῖ νὰ κάμνη κάθε ἄνθρωπος ἀφωσιωμένος εἰς τὴν πατρίδα του. Ἄν ἡ πατρὶς μας εἶναι πτωχή, διατὶ ἡμεῖς μερικοὶ Ἕλληνες νὰ παίρνωμεν ἀπὸ χίλιες δραχμὲς καὶ κάτω τὸν μῆνα, οἱ δὲ συνάδελφοί μας νὰ ψωμοζητοῦν καὶ νὰ περιπατοῦν γυμνοὶ καὶ ξυπόλυτοι; Διὰ τὴν τιμὴν καὶ ὑπόληψιν καὶ τῆς πατρίδος καὶ τοῦ Βασιλέως μου κρίνω δίκαιον νὰ κόψωμεν ἓνα μέρος ἀπὸ τὸν μισθόν μας, διὰ νὰ δοθῇ καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς δυστυχεῖς. Ἐγὼ, ὅταν ἐπληγώθην εἰς τοὺς Μύλους τοῦ Ναυπλίου, ἔλαβα δῶρον ἀπὸ τὴν πατρίδα μου, τὸ ὁποῖον εἶναι περίπου ἑκατὸν πενήντα δραχμὰς τὸν μῆνα• τὴν ἀρχὴν λαμβάνω πολὺ περισσότερον μηνιαῖον μισθόν, δηλ. σχεδὸν τριακοσίας ἐβδομήκοντα δραχμὰς.

Ὅθεν ἐγὼ πρῶτος παρακαλῶ τὴν Ἀντιβασιλείαν νὰ διατάξῃ νὰ κοπῇ αὐτὸς ὁ μισθός μου ὅλος, ἕως ὅτου ἡ Κυβέρνησις νὰ λάβῃ καιρὸν νὰ εὐθετήσῃ τὰ πράγματα καὶ νὰ τὰ θεραπεύσῃ κατὰ τὸ καλύτερον, καὶ νὰ μὲ δοθοῦν πάλιν κατὰ μῆνα αἱ ἑκατὸν πενήντα δρχ. ἐκεῖναι, καθὼς ἐξ ἀρχῆς μ' ἔκρινεν ἄξιον ἡ πατρὶς μου• ὁ δὲ μισθός μου ἂς δοθῇ εἰς ἄλλους δυστυχεῖς συναγωνιστὰς μου, τῶν ὁποίων ἡ γύμνωσις καὶ ἀπελπισία, μὰ τὴν πατρίδα μου καὶ μὰ τὸν Βασιλέα μου, δὲν μ' ἀφήνει νὰ κοιμηθῶ ἡσύχως ὅλην τὴν νύκτα. Ἄν δὲν εἶχα τόσην φιλίαν, ἂν δὲν ἦμουν ἀσθενὴς τὸν περισσότερον καιρὸν, καὶ ἂν δὲν εἶχα ἱκανὰ χρέη, δὲν ἤθελα νὰ δώσω καὶ αὐτὸ τὸ ὀλίγον βάρος εἰς τὴν πατρίδα μου. Δὲν εἶναι ἀμφιβολία, ὅτι ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἔχουν καλὰ αἰσθήματα καὶ μεγάλην ἀγάπην εἰς τὸν Βασιλέα μας• ἐπιθυμῶ ὅμως νὰ μὴ ὑπάρχῃ κανένας, ὅπου νὰ νομίζῃ, ὅτι

ἔχει δίκαια παράπονα εἰς τὴν ἀθωότητά του καὶ εἰς τὴν καλωσύνην του• ἐπιθυμῶ νὰ εἶναι ὅλοι εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὴν πατρίδα, καὶ νὰ μὴ εἶναι εἰς ἄλλους πτωχὴ ἢ πατρὶς καὶ εἰς ἄλλους πλουσία• ἀλλὰ νὰ ἀνταμείψῃ ὅλους ἐκείνους, ὅπου ἔπαθαν διὰ τὴν ἐλευθερίαν της. Παρακαλῶ μὲ τὸ ἀνήκον σέβας τὴν Ἀντιβασιλείαν, ἀφοῦ διατάξῃ ἀπὸ τὸ παρὸν τὴν παῦσιν τοῦ μισθοῦ μου, νὰ διατάξῃ νὰ μὲ δίδεται τὸ παλαιὸν τῆς πατρίδος σιτηρέσιον.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 15 Δεκεμβρίου 1834

Ἰωάννης Μακρυγιάννης

Ὅπως αναφέρει ο Μακρυγιάννης στα «Απομνημονεύματά» του, η απόφασή του αυτή, αντιμετώπιστηκε με αρκετή επιφύλαξη:

Τότε πάγει ὁ Κωλέτης καὶ λέγει τῆς Ἀντιβασιλείας: «Αὐτὸς ὁποῦκαμεν αὐτὸ μαζώνει ὅλους τοὺς ἀδικημένους καὶ θὰ κάμῃ ἀπανάστασιν» -κὶ ἂν μοῦρθε παρόμοια ἰδέα, νᾶχω τὴν κατάρα τῆς πατρίδος! Καὶ δίνει γνώμη νὰ μὲ πιάσουν νὰ μὲ στείλουν εἰς τὸ Παλαμήδι νὰ μὲ φυλακώσουνε. Ἔρχεται ὁ διοικητὴς ὁ Ἀξιῶτης, ὁ φρούραρχος, ὁ γκενεράλ Πίζας μ' ἀνακρένου πῶς τῶκαμα αὐτὸ καὶ ποιὸς μεδιάταξε. Τοὺς λέγω κὶ' ἐγώ: «Τὸ κεφάλι μου μὲ διάταξε, ὅταν ἦταν τὰ μεσάνυχτα, ὅπου ἦταν πολλὰ ἡσυχά, καὶ τῶκαμα. Ἐκλείστηκα ἐδῶ εἰς τὸ κάστρο μ' ἑκατὸν εἴκοσι ὀχτῶ ἀνθρώπους καὶ γλίτωσαν σαράντα μόνον κὶ' αὐτῆνοι καταπληγωμένοι. Ἦρθα εἰς τὸν Φαληρέα μὲ περίτου ἀπὸ ὀχτακόσους καὶ σκοτώθηκαν οἱ μισοί. Ἐκεῖ ὅπου δυστυχοῦν οἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιὰ ἐκείνων ἄς δυστυχήσουνε καὶ τὰ δικά μου!».

Σηκώθηκα καὶ πῆγα εἰς τὸν ἀγαθὸν Βασιλέα καὶ τὸν βᾶσταξα ἀπάνου ἀπὸ μίαν ὥρα. Τοῦ ξηρήθηκα πῶς 50 σηκώσαμεν ντουφέκι τῶν Τούρκων καὶ πόσο μας ὠφέλησαν καὶ πόσο μᾶς ζημίωσαν οἱ δικοί μας πολιτικοὶ καὶ νὰ ἰδῆ τὴν κατάστασιν τοῦ κράτους του, ἂν θέλῃ μίαν ἡμέρα νὰ βασιλέψῃ. «Κὶ' ἐγὼ λυποῦμαι τοὺς δυστυχεῖς καὶ διὰ τὴν ἡσυχίαν τοῦ κράτους σου, ὅπου εἶναι ἡ πατρίδα μου, ἔκοψα τὸ ψωμὶ ἀπὸ τὰ παιδιὰ μου νὰ τὸ δώσω τῶν φτωχῶν ἀγωνιστῶν».

Τότε πήρε τὴν εὐκαρίστησιν καὶ μοῦ εἶπε νὰ πάγω νὰ τὰ εἰπῶ καὶ τῆς Ἀντιβασιλείας αὐτά. Καὶ πήγα καὶ τὰ εἶπα. Καὶ διάταξαν κι' ἔγινε μιὰ ξεκονόμηση εἰς τοὺς ἀγωνιστὰς καὶ χῆρες κι' ἄρφανὰ τῶν σκοτωμένων. Μοῦ εἶπαν νὰ τὰ πάρω νὰ τὰ μεράσω ἐγώ, δὲν θέλησα• εἶπα νὰ τὰ μεράσῃ ὁ Δεσπότης καὶ οἱ παπάδες. Κι' ἔτσι ἔγινε. Κι' ὁ Βασιλέας σηκώθη τὴν αὐγὴ καὶ πήγε εἰς τὸ συμβούλιον τῆς Ἀντιβασιλείας, ὅπου δὲν ματάειχε πάγει. Καὶ με γλίτωσε ὁ Βασιλέας ἀπὸ τοὺς ἀπατεῶνες, ὅπου θὰ μ' ἔχαναν ἀδίκως διὰ νὰ θέλω νὰ κάμω καλό.